

Cesarina Vighy (vert. Manon Smits): 'Deze laatste zomer.' Uitgeverij Orlando Amsterdam 2010. Vertaling van *L'ultima estate* (2009) ISBN: 978902295967 1 (Amyotrofische Lateraal Sclerose (ALS))

Soort boek/stijl/ziekte: Autobiografische roman van Cesarina Vighy, waarin zij op 73-jarige leeftijd terugblijkt op haar leven en de periode waarin zij ALS ontwikkelde. Mooi geschreven, goed leesbaar, open en eerlijk boek, met een droge humor vol zelfspot en vaak haarscherpe observaties. Het boek werd bekroond met de Premio Campiello Opera prima en genomineerd voor de Premio Strega, de twee belangrijkste literaire prijzen van Italië.

Over de schrijfster: Cesarina Vighy (1936) stierf op 1 mei 2010. Zij groeide op in Venetië, als enig kind, maar woonde vele jaren in Rome. Zij werkte als bibliothecaresse, was twee keer getrouwd en heeft kinderen en kleinkinderen. Zij hield van schrijven en toen zij de zeldzame neurologische aandoening ALS kreeg, besloot zij een roman te schrijven. Ze hield altijd al van schrijven en debuteerde op haar 73ste met deze roman. Het bleef bij dit werk, want Cesarina Vighy stierf op 1 mei 2010 in Rome aan de gevolgen van ALS. Haar dood bewoog vele mensen in Italië en de Italiaanse media berichtten dagenlang over haar leven en haar boek.

Korte beschrijving: In *Deze laatste zomer* blikt Cesarina Vighy in de gedaante van haar hoofdpersoon Z (de laatste letter van het alfabet), terug op haar leven. Z doet dat soms dromerig, soms scherp, altijd met humor en zelfreflectie. Ze is een vrouw met schrijversaspiraties en vol ironie beschrijft ze dat velen dat met haar hebben. Deze behoefte om te schrijven helpt haar echter om te analyseren en zich staande te houden in moeilijke situaties. Daarom besluit ze als ze ALS krijgt de omgeving te trotseren en toch een boek te schrijven.

In het boek gaat ze niet alleen in op het ouder worden, maar ook op haar ziekte en het rumoerige Italië waarin zij opgroeide en leefde. Zij weet dat ze niet lang meer zal leven en komt daar gedurende haar roman vaak op terug om daar vanaf het hoofdstuk *Neurologie, die zachtaardige nimf* volledig op door te gaan.

Ze beschrijft wat voor soort kind ze was en in welke omgeving ze opgroeide tot een onafhankelijk denkende vrouw met een scherpe geest. Ze gaat terug naar haar bijzondere jeugd en het nest waaruit zij is voortgekomen. Ze schrijft over haar 2 huwelijken, het moederschap en haar werk als bibliothecaresse. Dat doet zij steeds weer onderhoudend en reflexief. Ook levert ze aan beginners, pas ingewijden in haar ziekte, een lijst van adviezen die gebaseerd zijn op eigen ervaringen en zeer humoristisch worden toegelicht. In het hele boek laat ze haar geest regelmatig hardop denken en terugblikken met zoveel ironie, zelfspot en briljante invallen, en zo goed verwoord, dat je als lezer meegezogen wordt in haar verhaal.

Wat viel op: Hoe raak haar beschrijvingen zijn geformuleerd. Dat maakt bijvoorbeeld haar adviezenlijst erg de moeite waard (zie citaat). Het boek is echt een autobiografie, en gaat dan ook niet alleen over haar ziekte. Een mooi boek, dat niet uitlegt wat de dagelijkse problemen zijn van leven met de ziekte, maar de ziekte ervaring beschrijft zoals zij er last van heeft binnen het kader van haar leven. Een prachtig boek.

Citaten: Pag. 9: 'Het stomste wat je tegen een zieke kunt zeggen is dat hij er heel goed uitziet, dat het in zijn hoofd zit, dat iedereen weleens een beetje down is,

enzovoort. Het treurigst daarentegen is als ze zelfs dat niet meer tegen je zeggen, als ze echt niet goed weten wat ze moeten zeggen. Alleen de artsen vinden nog de woorden om je voor de gek te houden, dat is wat ze tijdens hun opleiding leren, en dan verlaat je opgelucht de spreekkamer, maar zodra je bij de lift staat besef je dat het allemaal betaalde leugens zijn (...) Goed, Z. zit in fase twee, de verdrietige fase. Ze moet vaak onbedaarlijk huilen, tot haar grote schaamte en tot gêne van de aanwezigen, vooral van de driftige engel die met haar samenwoont.'

Pag. 134: 'Ik heb zeven neurologen ontmoet. Een voor een uiteraard, niet allemaal tegelijk, zoals de dwergen zich aan Sneeuwwitje presenteerden. Maar het waren er wel zeven. (...) Ik begon bij nul, dat wil zeggen bij de ziekenfondsarts.(...) Intussen viel ik nog steeds om de haverklap: thuis en buiten, met hoge hakken en met lage hakken, met laarzen en met pumps, met sandaaltjes en pantoffels. Te vaak om door te gaan met lichte kalmeringsmiddelen.'

Pag. 167-175: ' Ook ik betrap mezelf er vaak op dat ik net zo praat als Madame de la Palisse, en in de hoop dat het nut heeft zal ik nu ook praten tegen beginners, tegen de pas ingewijden in mijn en hun ziekte, door enkele simpele adviezen te verschaffen die ik uit ervaring heb opgedaan: een soort decalogus op zakformaat. I Maak je geen illusies. Als er al ooit een echt medicijn komt, zullen de Amerikanen wanneer ze uit de crisis zijn opgekrabbeld, beginnen met het publiceren van onderzoeksartikelen in wetenschappelijke tijdschriften, en die artikelen zullen worden verdraaid en opgehemeld om vervolgens in de vergetelheid te raken.(...) II. Hecht niet al te veel geloof aan wat artsen zeggen. (...) VI. Wis al je herinneringen uit en verheug je over de kleine privileges die je als zieke worden vergund. (...) VII. Koester geen wrok jegens mensen die je onbewust kwaad hebben gedaan. (...) VIII. Verdraag de verpleeghulp die je tutoyeert, en die je behandelt als een kinds oud vrouwtje. (...) X. Ga niet naar Lourdes. (...)

Recensies: De jury van de Premio Campiello Opera Prima : 'Een prachtige beschouwing over oud worden. Een boek dat indringend, in droge bewoordingen, vol zelfspot maar tegelijkertijd zeer ontroerend, een heel leven beschrijft. Het is het op waarheid gebaseerde verhaal van een vrouw die vecht tegen ziekte en het einde van het leven. Een uniek en intens boek.'

Vanity Fair: 'Een ontroerende en vermakelijke roman, een oprecht boek dat niet over de ziekte praat als een ervaring die je kunt overwinnen, of waartegen je je koste wat kost moet verzetten, maar als iets wat je soms alleen maar kunt nemen voor wat het is.'

Corriere della Sera: -'Mis dit boek niet!' - 'Een groot talent. Niets is voorspelbaar: de stijl van een bejaarde vrouw heft een jeugdige frisheid, de striemende ironie verzacht de donkerste ellende, en het lijden blijkt niet alleen vernietigend, maar in staat om een onderdrukte creativiteit te bevrijden.'

<http://www.boekenwurm-enpleeg.nl/?e=257&PHPSESSID=kk4chtq3q09ov0cnr13v8cqir4>

: 'Deze laatste zomer is een prachtige beschouwing over oud worden. Het verhaal is op waarheid gebaseerd. Een vrouw is ernstig ziek, al dromend, afwisselend bewust en onbewust, terugkijkt op haar leven en zich zowel de goede als de slechte dingen herinnert. De auteur is openhartig, maar ze schrijft met veel gevoel. Haar woorden treffen je midden je hart. Onderwerpen als ouderdom en de dood gaat ze niet uit de weg. *Deze laatste zomer* is een unieke literaire, verrassende roman, met als decor het bruisende en gepassioneerde Italië. Een uniek en intens boek.' Zo stelde de jury van de Premio Campiello Opera Prima toen Cesarina Vighy deze prijs ontving voor haar romandebuut *Deze laatste zomer*.